

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

Specseminārs

Kiberfizikālās sistēmas, tai skaitā sensori, iegultas iekārtas, to programmēšana un robotika

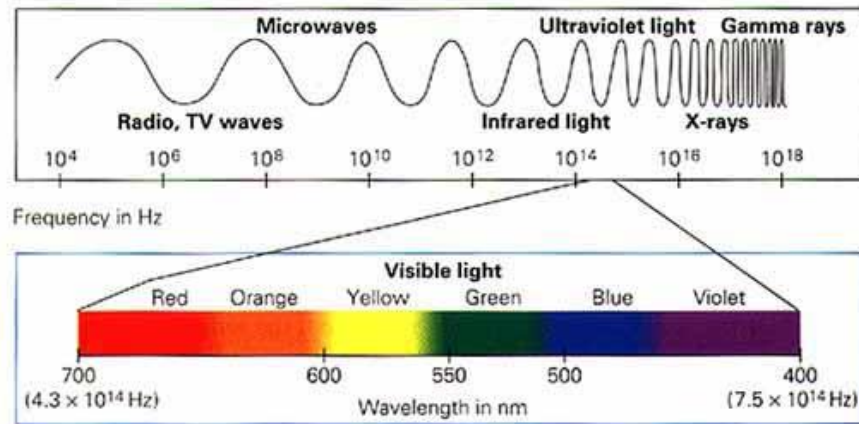
30.10.2014

Artis Mednis
Leo Seļāvo

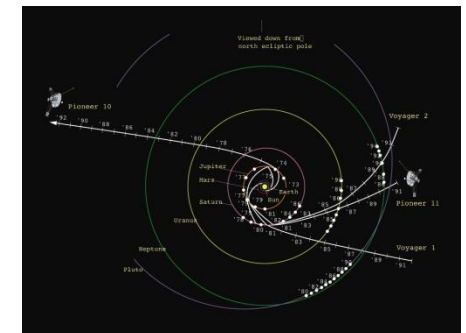
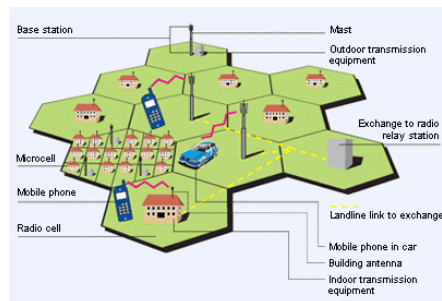
Bezvadu sakari

- Izmanto dažāda garuma elektromagnētiskos viļņus

The Electromagnetic Spectrum			
Wave	λ	f	E
AM radio	10^2 m	1 MHz	10^{-9} eV
FM, TV	1 m	100 MHz	10^{-7} eV
Radar	0.1 m	1000 MHz	10^{-6} eV
Microwaves	10^{-2} m	10^{10} Hz	10^{-5} eV
Infrared	10^{-5} m	10^{13} Hz	10^{-2} eV
Visible light	10^{-7} m	10^{15} Hz	1 eV
Ultraviolet	10^{-8} m	10^{16} Hz	10 eV
X rays	10^{-10} m	10^{18} Hz	1 keV
Gamma rays	10^{-13} m	10^{21} Hz	1 MeV

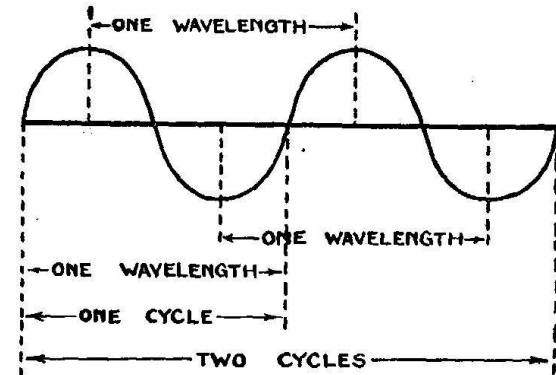
- Nodrošina sakarus dažādos attālumos

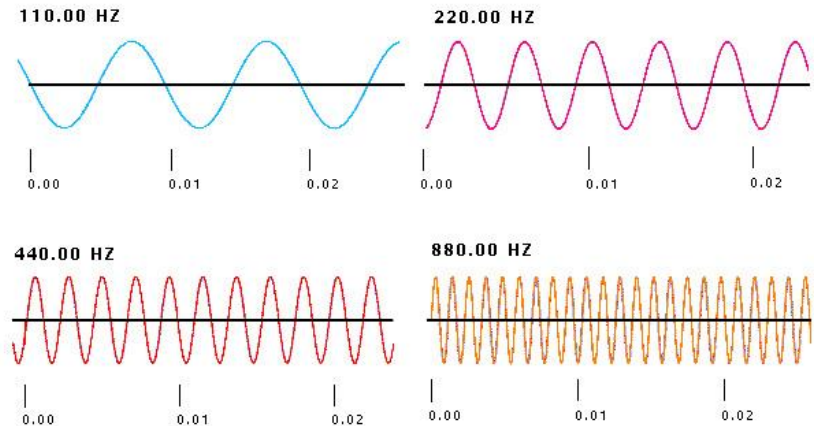
<http://www.youtube.com/watch?v=ZEKw-TITTU8>

Viļņa garums un frekvence

- Viļņa garums – distance starp 2 pilniem periodiem
- Frekvence – svārstību (periodu) skaits vienā sekundē

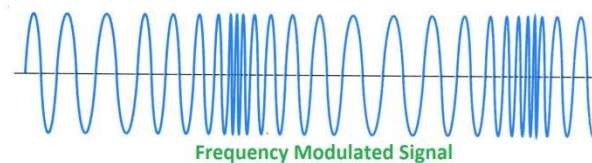
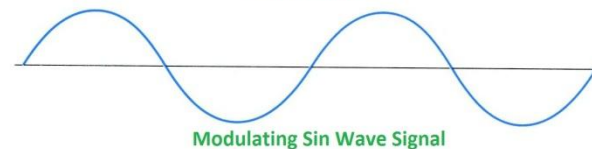
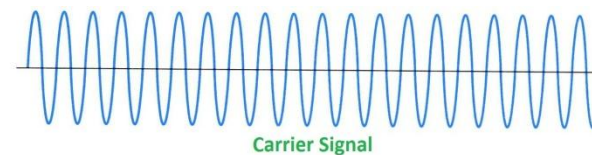
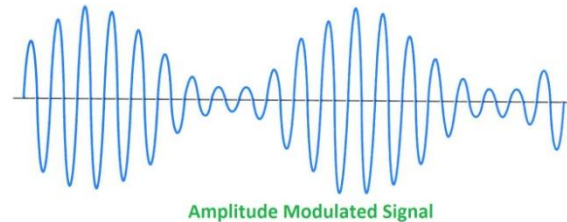
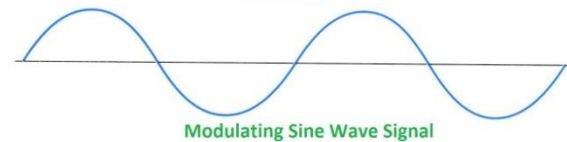
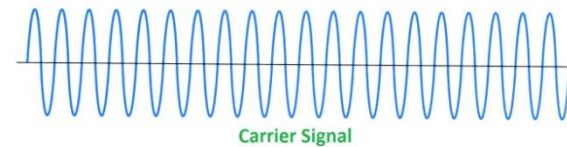

- Formula un kalkulators:
<http://www.wavelengthcalculator.com/>

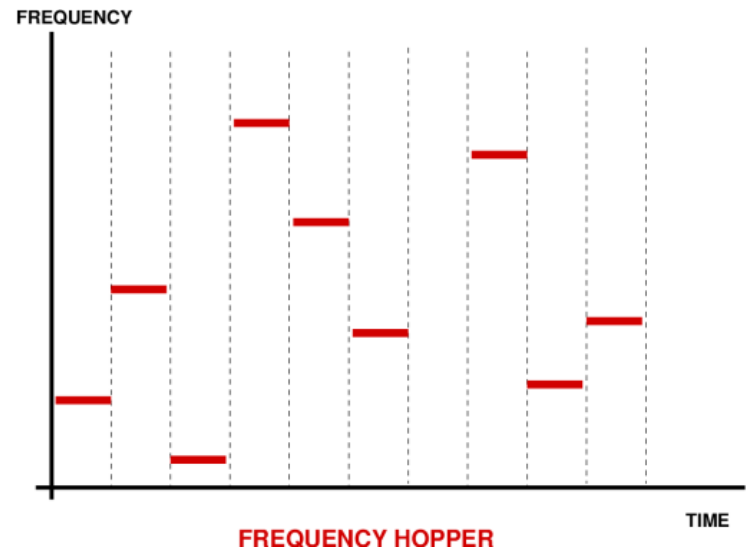
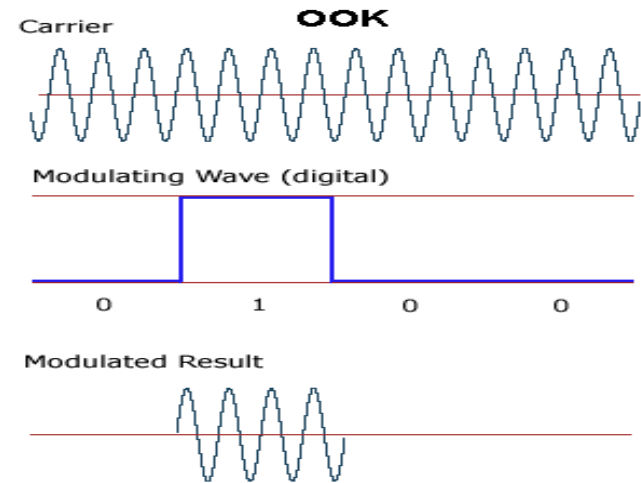
Modulācija I

- Derīgā signāla (*modulating signal*) “uzkraušana” nesējsignālam (*carrier signal*)
- Analogā modulācija
  - Amplitūdas modulācija (AM)
  - Frekvences modulācija (FM)
- Vēl var mainīt
  - Fāzi (PM)
  - Kvadrāturo amplitūdu (QAM)
  - Vienu joslu (SSB)
  - U.c.
- Kādi varētu būt AM trūkumi?

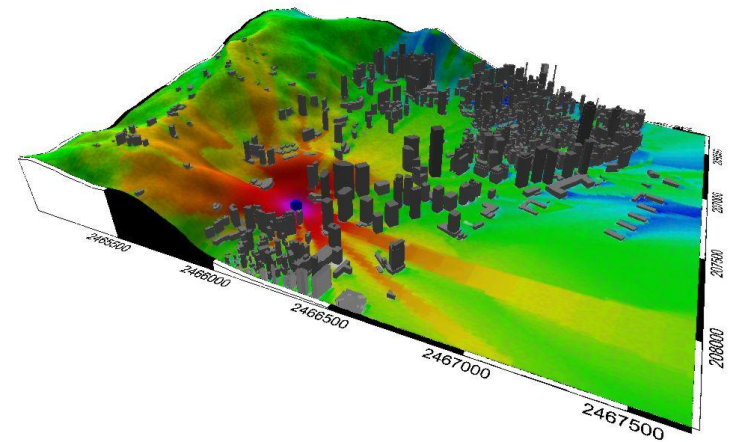
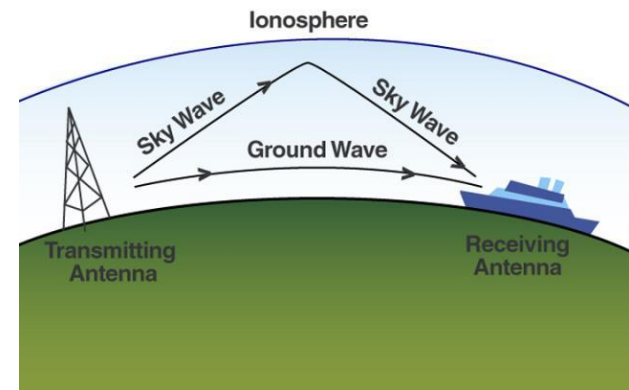
Modulācija II

- Digitālā modulācija
  - ASK, APSK, CPM, FSK, MFSK, MSK, OOK, PPM, PSK, QAM, SC-FDE, TCM
  - Kā piemērs – OOK (*on-off keying*)
  - Kādi varētu būt OOK trūkumi?
- Spektra modulācija
  - CSS, DSSS, FHSS, THSS
  - Kā piemērs – FHSS (*frequency-hopping spread spectrum*)
  - Kādi varētu būt FHSS trūkumi?

Dažādu garumu viļņu izplatīšanās reālos apstākļos

- Būtiskie faktori
  - **frekvence** – jo augstāka frekvence un mazāks viļņa garums, jo izplatīšanās līdzīgāka gaismas stariem
  - **izstarotā jauda** – jo lielāka jauda, jo tālāks izplatīšanās attālums
  - **atstarošanās** – atkarīga gan no frekvences, gan no atstarojošā objekta:
    - Zeme
    - dažādi atmosfēras slāņi
  - **slāpēšana** – atkarīga no slāpējošā objekta īpašībām

Simulators RadioWORKS: <http://radioworks.soft32.com/>

KFS izmantotie frekvenču diapazoni

- ISM (*industrial, science and medical*)
- **2,4 GHz** – WiFi, Bluetooth, ZigBee...
  - salīdzinoši mazas antenas (daži cm)
  - salīdzinoši slikta izplatīšanās -> mazs darbības attālums
- **868 MHz** – specifiska aparatūra
  - vidēji lielas antenas (padsmit cm)
  - vidēja izplatīšanās -> vidējs darbības attālums
- **433 MHz** – auto tālvadības pultis, bezvadu durvju pogas...
  - salīdzinoši lielas antenas (daždesmit cm)
  - salīdzinoši laba izplatīšanās arī šķēršļotā vidē
- Kādi diapazoni un kādiem pielietojumiem vēl ir dzirdēti? Kā bez vadiem sarunājas Arduino utml. iekārtas?

Antenas, kabeļi, konektori

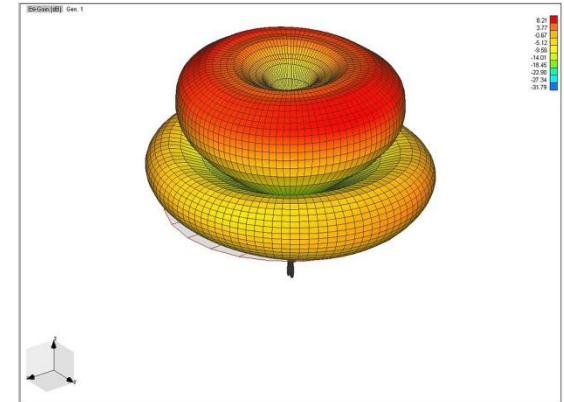
- **Antenas** domātas gan signālu pārraidei, gan uztveršanai, gan abām šīm aktivitātēm
- Lielā daļā gadījumu izmēri samērojami ar attiecīgās frekvences viļņa garumu
- Būtiski parametri – viļņu pretestība, frekvenču josla, pastiprinājuma koeficients, virziendarbības diagramma
- **Kabeļi** domāti augstas frekvences signāla pārvadei ar minimāliem zudumiem
- Būtiski parametri – viļņu pretestība, vājinājums noteiktām frekvenču joslām
- Cantenna:
<http://www.wikihow.com/Make-a-Cantenna>

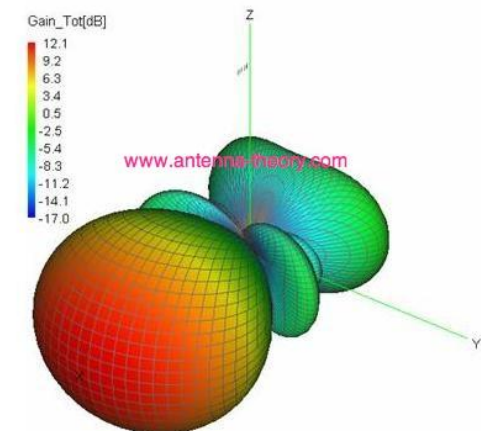
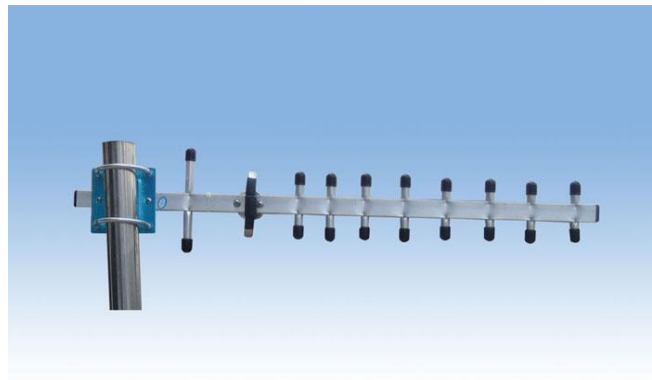

Antenu virziendarbība

- Bez izteikta darbības virziena

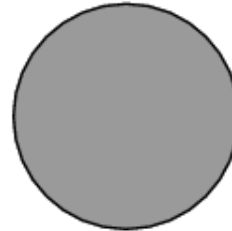

- Ar izteiktu darbības virzienu

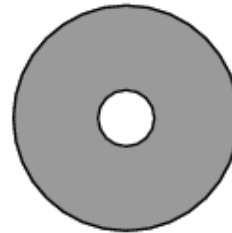
Skinefekts

- Maiņstrāvas izplatība vadītājā ar izteiktu koncentrāciju tuvāk tā virsmai
- Risinājumi:
  - virsmas pārklāšana ar labāku vadītāju (zelts, sudrabs)
  - vairāku paralēlu vadītāju izmantošana (palielinās virsma)

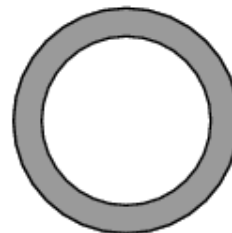
Cross-sectional area of a round conductor available for conducting DC current

"DC resistance"

Cross-sectional area of the same conductor available for conducting low-frequency AC

"AC resistance"

Cross-sectional area of the same conductor available for conducting high-frequency AC

"AC resistance"

Praktiskais darbs

- Dots:

- 2x LINX RF MODULE (konfigurēti: 1 TX un 1 RX režīmā)
- austiņas ar 3.5mm *jack* spraudni
- barošanas elementi (4x AA baterijas)
- 2 antenas (1 *monopole*, 1 *folded dipole*)
- materiāli un instrumenti *monopole* antenu maketu izgatavošanai

- Uzdevumi:

- atrast un iepazīties ar iekārtu tehnisko dokumentāciju
- pārlicināties par iekārtu darbību TX un RX režīmos
- veikt eksperimentus ar pieejamajām antenām, nosakot to relatīvo ietekmi uz reālo sakaru attālumu
- vadoties no nominālās iekārtu darba frekvences, izgatavot savu *monopole* antenas maketu un pārbaudīt tā darbību

Basic Antenna - Whip

